

Αριθμός 352/2020

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 21 Νοεμβρίου 2019, με την εξής σύνθεση: Δ. Σκαλτσούνης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος, Ι. Αργυράκη, Β. Ανδρουλάκης, Σύμβουλοι, Ε. Αργυρός, Β. Γκέρτσος, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Ν. Βασιλόπουλος.

Για να δικάσει την από 17 Σεπτεμβρίου 2019 αίτηση:

Του του, κατοίκου Αττικής (.....), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Νικόλαο Σημαντήρα (Α.Μ.), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά των: 1. του, κατοίκου Αττικής (.....) και 2. του, κατοίκου Αττικής (.....), οι οποίοι παρέστησαν με τη δικηγόρο Άννα Πετρομιανάκη (Α.Μ.), που τη διόρισαν με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αναιρεσείων επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 4488/2019 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Παρέδρου Ε. Αργυρού.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αναιρεσείοντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την πληρεξούσια των αναιρεσιβλήτων, η οποία ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (κωδικός πληρωμής ηλεκτρονικού παραβόλου 29703862895911180037/18.11.2019), ζητείται η αναίρεση της 4488/2019 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς, με την οποία απορρίφθηκε ένσταση του αναιρεσείοντος, δημότη και υποψηφίου δημοτικού συμβούλου με τον συνδυασμό «.....» στις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019 για την εκλογή δημοτικών αρχών του Δήμου της Περιφερειακής Ενότητας Νοτίου Τομέα Αθηνών. Με την ένσταση αυτή ο αναιρεσείων είχε ζητήσει να ακυρωθούν α) η 315/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με την οποία ανακηρύχθηκαν οι συνδυασμοί και οι υποψήφιοι δήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι των συνδυασμών, που θα συμμετείχαν στις ανωτέρω δημοτικές εκλογές και β) η 540/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών με την οποία ανακηρύχθηκαν οι επιτυχόντες και επιλαχόντες συνδυασμοί, ο Δήμαρχος και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέχθηκαν ως τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι των δημοτικών αρχών του Δήμου κατά τις ως άνω δημοτικές εκλογές, κατά το μέρος που ανακηρύχθηκε και συμμετείχε στις επίμαχες εκλογές ως υποψήφιος ο συνδυασμός «.....», με υποψήφιο Δήμαρχο τον και υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους τους αναιρεσιβλήτους.

2. Επειδή, στο άρθρο 14 του ν. 3852/2010 (Α' 87) ορίζεται ότι : «1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδροι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων: α)...στ) Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία. ζ...». Στο άρθρο 18 του ίδιου νόμου, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018 (Α' 133), ορίζεται ότι: «1. Η εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει: α) Τον υποψήφιο δήμαρχο και β) Τους υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως και 10. ... 4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του. Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά: α) Το όνομα, καθώς και το έμβλημα του συνδυασμού, εφόσον αυτό υπάρχει. β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Αν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος. γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων αυτής. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών

συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψήφιων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού. Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω (όπως η περ. γ' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52 παρ.1 του ν. 4604/2019, Α' 50) 5. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού: «α)...β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του παρόντος. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος. γ) ... 6. ... 7. ... 8. ... 9. Αν η δήλωση του συνδυασμού δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 4 του παρόντος ή δεν περιλαμβάνει έγκυρο όνομα συνδυασμού, σύμφωνα με την παράγραφο 7 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα ή περιλαμβάνει, εξ αρχής ή κατόπιν εφαρμογής του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, λιγότερους υποψήφιους από τα ελάχιστα όρια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών ή δεν πληροί την ποσόστωση φύλου της παραγράφου 4 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη. 10. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο δήμαρχο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψήφιου δημάρχου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψήφιων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5» και στο άρθρο 20 του ίδιου νόμου, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4555/2018, ότι: «1. Τη δέκατη πέμπτη (15η) ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους ενιαίου ψηφοδελτίου κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που έχουν δηλωθεί νόμιμα. 2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου κοινοποιεί αμέσως στον περιφερειάρχη τις σχετικές αποφάσεις. 3. Ο περιφερειάρχης θεωρεί και αποστέλλει αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί.». Περαιτέρω, στο άρθρο 47 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65 παρ. 1 και 2 ν. 4604/2019, ορίζεται ότι: «1. Η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του σχετικού πίνακα των αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή...2. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν: α) η έλλειψη νόμιμων προσόντων και η συνδρομή κωλυμάτων σε υποψηφίους που έχουν εκλεγεί ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, β) παράβαση του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη του επιτυχόντος συνδυασμού ή του συνδυασμού του δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών του δημοτικού συμβουλίου και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς. γ) ...». Εξάλλου, στο άρθρο 249 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97) ορίζεται ότι: «1. Λόγους ένστασης μπορούν να

θεμελιώσουν : α) οι παραβάσεις του νόμου κατά την διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς ή β) η έλλειψη νόμιμων προσόντων ή η συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε πρόσωπα που έχουν εκλεγεί ή που είναι υποψήφια προς τούτο, ή γ) ...» και στο άρθρο 258 του κώδικα αυτού ότι : «Κατά την εκδίκαση της ένστασης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει παρεμπιπτόντως ζητήματα που αφορούν τη νομιμότητα των προηγούμενων πράξεων, οι οποίες αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 246, καθώς και των προπαρασκευαστικών της εκλογής πράξεων (εγγραφή, μετεγγραφή ή διαγραφή εκλογέα στους, ή από τους, εκλογικούς καταλόγους, διόρθωση στοιχείων του που περιλαμβάνονται σε αυτούς κ.τ.λ.), εφόσον, σε κάθε περίπτωση, η νομιμότητα αυτή δεν έχει κριθεί με δύναμη δεδουλευμένου». Τέλος, στο άρθρο 259 του κώδικα αυτού ορίζεται ότι : «1. Αν το δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση του νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες : α) κατά την διεξαγωγή της εκλογής, ή β) κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή γ) κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών, καθώς και των υποψηφίων κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, ακυρώνει ή τροποποιεί, κατά περίπτωση, την πράξη με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης εκλογής ή την πράξη με την οποία γίνεται η σχετική ανακήρυξη. Στην ακύρωση της πράξης προβαίνει το δικαστήριο μόνο αν η νομική ή ουσιαστική πλημμέλεια αυτή είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Η ακύρωση μπορεί να αφορά ολόκληρη την εκλογή ή μόνο την αρχική ή μόνο την επαναληπτική εκλογή, στα εκλογικά τμήματα τα οποία αφορά το αντικείμενο της ένστασης. 2. Αν, ειδικότερα το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της ένστασης που στρέφεται κατά της πράξης με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής, διαπιστώσει ότι οι αναφερόμενοι σε αυτήν δεν είχαν τα νόμιμα προσόντα ή ότι συνέτρεχε σε αυτούς νόμιμο κώλυμα για την εκλογή τους, ακυρώνει, ως προς τούτους, τη σχετική πράξη και ορίζει, ως εκλεγόμενους, τους επόμενους κατά τη σειρά των ψήφων προτίμησης υποψηφίους... ».

3. Επειδή, η κατά το άρθρο 20 του ν. 3852/2010, ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών έχει ανατεθεί στα πολιτικά δικαστήρια, ως αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, σύμφωνα με το άρθρο 94 παρ. 4 του Συντάγματος, και οι αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, που ανακηρύσσουν τους υποψηφίους συνδυασμούς, έχουν τον χαρακτήρα διοικητικών πράξεων. Κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τα πολιτικά δικαστήρια ελέγχουν, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 20 του ν. 3852/2010, τη νομιμότητα των δηλώσεων κατάρτισης των συνδυασμών, στο πλαίσιο δε του ελέγχου αυτού εξετάζουν, μεταξύ άλλων, αν οι δηλώσεις κατάρτισης των συνδυασμών που έχουν κατατεθεί περιλαμβάνουν τον οριζόμενο στο άρθρο 18 παρ. 4 του ν. 3852/2010, αριθμό υποψηφίων από το γυναικείο φύλο. Περαιτέρω, κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 παρ. 9 του ίδιου νόμου, τα πολιτικά δικαστήρια οφείλουν να κηρύξουν απαράδεκτες τις δηλώσεις συνδυασμών, οι οποίοι περιλαμβάνουν αριθμό γυναικών σε ποσοστό μικρότερο από το 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού. Ακολουθώντας, τα διοικητικά δικαστήρια, κατά την εκδίκαση της προβλεπόμενης στα άρθρα 47 επ. του ν. 3852/2010 μοναδικής ένστασης κατά του κύρους των εκλογών, της οποίας αντικείμενο είναι η απόφαση του πολυμελούς (πολιτικού) πρωτοδικείου με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και επιλαχόντες συνδυασμοί και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, εξετάζουν, μεταξύ άλλων, τις αιτιάσεις που αναφέρονται σε πλημμέλειες που τυχόν εμφιλοχώρησαν σε όλα τα προηγούμενα της εκλογικής διαδικασίας στάδια και, ειδικότερα, μεταξύ άλλων, σε εκείνο της ανακήρυξης των υποψηφίων (πρβλ. ΣτΕ 1008/2015 2054/2011 7μ., 2586/2011). Εάν δε τα διοικητικά

δικαστήρια, ελέγχοντας παρεμπιπτόντως την πράξη ανακήρυξης συνδυασμού, διαπιστώσουν ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε κατά παράβαση της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 18 παρ. 9 του ν. 3852/2010, διότι περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, μικρότερο από το οριζόμενο ποσοστό γυναικών υποψήφια, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια «είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα», κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), το οποίο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της παράβασης της παρ. 4 του άρθρου 18 του ν. 3852/2010. Ενόψει αυτών, από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 4 και 9 του ν. 3852/2010, συνάγεται ότι κρίσιμος χρόνος, κατά τον οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού γυναικών υποψήφια, είναι ο χρόνος ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο. Ως εκ τούτου, εφόσον κατά το χρονικό σημείο της ανακήρυξης συνδυασμού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο, αυτός έχει τον νόμιμο αριθμό υποψηφίων γυναικών, η ανακήρυξη δεν πάσχει από ακυρότητα και η σχετική δήλωση κατάρτισής του είναι, από της πλευράς αυτής, παραδεκτή (πρβλ. ΣτΕ 1008/2015, 2123/2011 7μ.).

4. Επειδή, περαιτέρω, αν τα διοικητικά δικαστήρια διαπιστώσουν, κατόπιν άσκησης ένστασης, ότι στερείται των νόμιμων προσόντων ή έχει κώλυμα εκλογιμότητας υποψήφια η οποία είχε ανακηρυχθεί ως υποψήφια δημοτική σύμβουλος και στη συνέχεια εκλεγεί ως τακτική ή αναπληρωματική δημοτικός σύμβουλος, ακυρώνουν την εκλογή της ως τακτικής ή αναπληρωματικής συμβούλου και, αν συντρέχει περίπτωση, ανακηρύσσουν ως εκλεγόμενο τον επόμενο κατά τη σειρά ψήφων προτίμησης υποψήφιο του ίδιου συνδυασμού, σύμφωνα με το άρθρο 259 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Εάν δε κατ' ακολουθίαν αυτού ελαττωθεί εκ των υστέρων, ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από το γυναικείο φύλο σε ποσοστό μικρότερο του 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του συνδυασμού στον οποίο ανήκουν, τούτο δεν καθιστά απαράδεκτη τη δήλωση κατάρτισης ολόκληρου του συνδυασμού, ο οποίος είχε ανακηρυχθεί και συμμετείχε στις εκλογές έχοντας το κατά τα ανωτέρω νόμιμο ποσοστό υποψηφίων από το γυναικείο φύλο. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι, με την παρ. 2 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ο νομοθέτης διέκρινε την πλημμέλεια της έλλειψης νόμιμων προσόντων ή της συνδρομής κωλύματος εκλογιμότητας στο πρόσωπο υποψηφίου από τις άλλες περιπτώσεις παρανομίας ή πλημμέλειας της εκλογικής διαδικασίας, στις οποίες περιλαμβάνεται και η πλημμέλεια της ανακήρυξης από τα πολιτικά δικαστήρια συνδυασμού, ο οποίος δεν έχει το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων από το γυναικείο φύλο και οι οποίες, κατά την παρ. 1 του ίδιου άρθρου 259 του Κώδικα αυτού, έχουν ως συνέπεια την ακύρωση της εκλογής και προέβλεψε ρητώς, με την παρ. 2 του άρθρου αυτού, ότι η προσβολή του κύρους δημοτικών εκλογών για τον λόγο ότι δεν είχε τα νόμιμα προσόντα ή είχε κώλυμα εκλογιμότητας εκλεγείσα σύμβουλος έχει ως μόνη συνέπεια την ακύρωση της εκλογής της και την ανακήρυξη του επόμενου, κατά τη σειρά των σταυρών προτίμησης, υποψηφίου του ίδιου συνδυασμού και όχι την ακύρωση της όλης εκλογής ή μέρους αυτής. Και τούτο, διότι ο νομοθέτης δεν θέλησε να θέσει σε αμφισβήτηση το κύρος των εκλογών στο σύνολό τους, λόγω της συμμετοχής σε αυτές προσώπων που δεν είχαν τα νόμιμα προσόντα ή είχαν κώλυμα εκλογιμότητας (πρβλ. ΣτΕ 1008/2015, 412/2008, 298 - 299/2008, 3467/2007, 192 - 2388/2004, 2831, 2832, 2833, 3027, 3028, 3185, 3187, 3188/2003 7μ.).

5. Επειδή, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτουν τα ακόλουθα : το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την 315/2019 απόφαση ανακήρυξε ως υποψήφιο για τον Δήμο Αλίμου της Περιφερειακής Ενότητας Νότιου Τομέα Αθηνών, κατά τις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 και τις επαναληπτικές της 2ας Ιουνίου 2019 τον συνδυασμό με το όνομα «.....», υποψήφιο Δήμαρχο τον και τους αναιρεσιβλήτους ως υποψηφίους με τον ίδιο συνδυασμό για την ανάδειξη μελών του Δημοτικού Συμβουλίου του δήμου αυτού. Κατόπιν της διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών, με την 540/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών επικυρώθηκαν τα αποτελέσματα αυτών και ανακηρύχθηκε ως επιτυχών ο ανωτέρω συνδυασμός, λαμβάνοντας ποσοστό 68,28% και 23 έδρες, έναντι ποσοστού 10,35% και τριών εδρών που έλαβε ο συνδυασμός με το όνομα «.....», υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος του οποίου είχε ανακηρυχθεί ο αναιρεσείων, ο οποίος έλαβε 75 ψήφους και την 20η (μη εκλόγιμη) θέση. Εξάλλου, με την ίδια απόφαση ανακηρύχθηκε η πρώτη αναιρεσίβλητη αναπληρωματική δημοτική σύμβουλος (στην 28η μη εκλόγιμη θέση) και ο δεύτερος αναιρεσίβλητος, τακτικός δημοτικός σύμβουλος (στην 22η θέση). Ο αναιρεσείων με την από 3.7.2019 ένσταση ζήτησε να αναγνωρισθεί ότι οι αναιρεσίβλητοι μη νομίμως είχαν ανακηρυχθεί υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι καθόσον συνέτρεχε στο πρόσωπό τους κωλύμα εκλογιμότητας και ζήτησε, για τον λόγο αυτόν, να ακυρωθούν οι προαναφερόμενες αποφάσεις του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών κατά το μέρος που ανακηρύχθηκε ως υποψήφιος και στη συνέχεια ως επιτυχών ο συνδυασμός «.....», στον οποίο συμμετείχαν οι αναιρεσίβλητοι. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του αναιρεσείοντος, δεν ήταν νόμιμη η δήλωση που κατάρτισε ο συνδυασμός που πλειοψήφησε και, επομένως, μη νομίμως αυτός συμμετείχε στις εκλογές και, ως εκ τούτου, δεν έπρεπε να ανακηρυχθεί ως επιτυχών, διότι δεν πληρούσε την προϋπόθεση της συμμετοχής γυναικών σε ποσοστό 40% επί του συνολικού αριθμού των υποψηφίων, καθόσον στον συνδυασμό αυτόν, σε σύνολο πενήντα (50) υποψηφίων για το δημοτικό συμβούλιο συμμετείχαν τριάντα (30) άνδρες και είκοσι (20) γυναίκες, μεταξύ αυτών δε περιλαμβάνονταν και η αναιρεσίβλητη, στο πρόσωπο της οποίας όμως, κατά τον χρόνο ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού, αλλά και της εκλογής του ως επιτυχόντος, συνέτρεχε κώλυμα εκλογιμότητας του άρθρου 14 παρ. 1 περ. στ του ν. 3852/2010. Ειδικότερα, κατά τους ισχυρισμούς του αναιρεσείοντος, η αναιρεσίβλητη είχε υπογράψει με τον Δήμο το με αριθμό/5.12.2018 ιδιωτικό συμφωνητικό διάρκειας 12 μηνών, δυνάμει του οποίου της είχε ανατεθεί με απευθείας ανάθεση από το Δήμο η υπηρεσία με την ονομασία «Σύνταξη σχεδίου προαγωγής & ανάδειξης των Παραδοσιακών Χορών στην προσχολική ηλικία» και χρηματικό αντικείμενο έξι χιλιάδων τετρακοσίων (6.400) ευρώ, προς πληρωμή του οποίου εκδόθηκαν από το Δήμο επ' ονόματί της τα με αριθμό 224/12.2.2019 και 732/10.04.2019 χρηματικά εντάλματα, συνολικού ποσού έξι χιλιάδων τετρακοσίων (6.400) ευρώ. Εξάλλου, ο αναιρεσείων προέβαλε ότι ο αναιρεσίβλητος, ο οποίος έλαβε την 22η εκλόγιμη θέση και ανακηρύχθηκε τακτικός δημοτικός σύμβουλος, διατηρούσε μεταφορική εταιρία με την επωνυμία «.....» και τα τελευταία 2 έτη (2018 και 2019) είχε αναλάβει, με απευθείας ανάθεση από το Δήμο, συμβάσεις με αντίτιμο άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Ειδικότερα, μεταξύ της ως άνω προσωπικής εταιρίας και του Δήμου είχε υπογραφεί η με αριθμό 5750/4.3.2019 σύμβαση διάρκειας 12 μηνών. Επομένως, η ως άνω σύμβαση ήταν ενεργή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων των εκλογών, τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου αλλά και την ανακήρυξη των επιτυχόντων υποψηφίων. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του αναιρεσείοντος, η συνδρομή των προαναφερόμενων κωλυμάτων εκλογιμότητας στο πρόσωπο των αναιρεσιβλήτων, κατά τον χρόνο ανακήρυξης του συνδυασμού «.....» καθιστά μη νόμιμη την 315/2019 απόφαση ανακήρυξης των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού αυτού και, συνακόλουθα, την 540/2019 απόφαση ανακήρυξης του επιτυχόντος συνδυασμού και των επιτυχόντων δημοτικών συμβούλων. Με την αναιρεσιβαλλόμενη

απόφαση κρίθηκε ότι ο λόγος περί συνδρομής στο πρόσωπο των αναιρεσιβλήτων του προβλεπόμενου από το άρθρο 14 παρ. 1 περ. στ' του ν. 3852/2010 κωλύματος εκλογιμότητας, προβάλλεται αλυσιτελώς, καθόσον δεν άγει στην ακύρωση της πράξης ανακήρυξης των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και στην επανάληψη της ψηφοφορίας. Τούτο διότι, υπό το νομοθετικό καθεστώς του ν. 3852/2010, μετά την αντικατάσταση του άρθρου 18 του νόμου αυτού με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018, εφόσον, κατά τον χρόνο κατάρτισης και κατάθεσης στο αρμόδιο Πρωτοδικείο της οικείας δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού, ο αριθμός των υποψήφιας δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού, η τυχόν μεταγενέστερη διαπίστωση συνδρομής κωλύματος εκλογιμότητας στο πρόσωπο δημοτικού συμβούλου που ανακηρύχθηκε τακτικός δημοτικός σύμβουλος, στο πλαίσιο του παρεμπόπτοντος ελέγχου της πράξης ανακήρυξης των υποψηφίων, δεν καθιστά αυτή πλημμελή και, συνακόλουθα, μη νόμιμη τη συμμετοχή του οικείου συνδυασμού στις εκλογές, αλλά επιφέρει συνέπειες μόνο στο πρόσωπο του ανακηρυχθέντος ως επιτυχόντος δημοτικού συμβούλου. Στην προκειμένη περίπτωση, κατά τον κρίσιμο χρόνο της κατάρτισης και κατάθεσης στο Πρωτοδικείο Αθηνών της οικείας δήλωσης, ο επιτυχών συνδυασμός «.....» είχε περιλάβει αριθμό υποψηφίων γυναικών ίσο με το 40% του συνολικού αριθμού υποψηφίων συμβούλων και, επομένως, νομίμως ανακηρύχθηκε ως υποψήφιος με την 315/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η δε συμμετοχή του στις εκλογές και η ανάδειξή του ως επιτυχόντος ήταν νόμιμη. Περαιτέρω, κρίθηκε ότι, υπό την εκδοχή ότι με την ένσταση είχε ζητηθεί επικουρικώς η μεταρρύθμιση της πράξης ανακήρυξης των επιτυχόντων δημοτικών συμβούλων, κατόπιν ακύρωσης της εκλογής των αναιρεσιβλήτων, το αίτημα προβαλλόταν απαραδέκτως λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος του αναιρεσειόντος, καθόσον τυχόν ακύρωση της εκλογής τους, δεν άγει στην ανακήρυξη του ίδιου ως δημοτικού συμβούλου.

6. Επειδή, με το μόνο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι δεν είναι νόμιμη η κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης καθόσον ερμήνευσε εσφαλμένα τις διατάξεις και τις αρχές της εκλογικής νομοθεσίας, διότι η παραβίαση της ποσόστωσης των φύλων επάγεται απόλυτη ακυρότητα του ανακηρυχθέντος συνδυασμού. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι, εφόσον στο πρόσωπο της αναιρεσιβλήτης, υποψηφίας δημοτικού συμβούλου του συνδυασμού «.....», συνέτρεχε κώλυμα εκλογιμότητας της περ. στ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 3852/2010, το κώλυμα αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού των γυναικών υποψηφίων στον συνδυασμό κάτω του απαιτούμενου ορίου και, ως εκ τούτου, καθιστούσε απαράδεκτη τη δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού αυτού. Περαιτέρω, σε σχέση με το παραδεκτό του ανωτέρω λόγου αναίρεσης, από την άποψη της προβολής ισχυρισμών κατά το άρθρο 12 του ν. 3900/2010, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι το νομικό ζήτημα της υπόθεσης έγκειται στο αν η συνδρομή κωλύματος εκλογιμότητας σε γυναίκα υποψήφια δημοτικό σύμβουλο και η έκπτωση λόγω του κωλύματος αυτού έχει ως αποτέλεσμα η υποψήφια αυτή να μην αθροίζεται στο απαιτούμενο ποσοστό (40%) που πρέπει να συγκεντρώνει κάθε φύλο και, επομένως, η διάταξη του άρθρου 18 παρ. 4 περ. γ εδ. ε του ν. 3852/2010 έχει την έννοια ότι το ανωτέρω ποσοστό καλύπτει τους υποψηφίους στο πρόσωπο των οποίων δεν συντρέχει κώλυμα εκλογιμότητας. Σύμφωνα με την κρινόμενη αίτηση, για το ζήτημα αυτό δεν υφίσταται νομολογία του Δικαστηρίου.

7. Επειδή, ανεξαρτήτως αν οι ανωτέρω ισχυρισμοί κατά το άρθρο 12 του ν. 3900/2010 αναφέρονται επακριβώς στο νομικό ζήτημα το οποίο κρίθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, ο ανωτέρω λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Τούτο διότι, σύμφωνα με την ερμηνεία που δόθηκε ανωτέρω στις εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις, εφόσον ο επιτυχών συνδυασμός «.....», στον οποίο συμμετείχε η αναιρεσίβλητη είχε, κατά τον κρίσιμο χρόνο της ανακήρυξης των υποψηφίων, συμπληρώσει τον νόμιμο αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από το γυναικείο φύλο, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 18 του ν. 3852/2010, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού αυτού ήταν νόμιμη και παραδεκτή από την άποψη αυτή και, επομένως, δεν μπορεί να ασκήσει επιρροή στη νομιμότητα της εκλογής του συνδυασμού και στην ανακήρυξή του ως επιτυχόντος, η διαπίστωση εκ των υστέρων, ήτοι μετά τη διενέργεια των εκλογών, ότι στο πρόσωπο της αναιρεσίβλητης συνέτρεχε κώλυμα εκλογιμότητας, λόγω του οποίου δεν θα έπρεπε να είχε ανακηρυχθεί υποψήφια με τον συνδυασμό αυτόν.

8. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣΤΕ 2586/2011), στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 47 του ν. 3852/2010 προβλέπεται ρητά ότι αντικείμενο της ένστασης κατά του κύρους των δημοτικών εκλογών είναι η απόφαση του πολυμελούς (πολιτικού) πρωτοδικείου με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και επιλαχόντες συνδυασμοί και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, στη δε αιτιολογική έκθεση του νόμου αναφέρεται, επίσης ρητά, ότι με το προαναφερόμενο άρθρο καθιερώνεται, πλέον, μία και μοναδική ένσταση, η οποία στρέφεται κατά της εν λόγω απόφασης του πολυμελούς πρωτοδικείου και ότι, συνεπώς, καταργούνται οι λοιπές ενστάσεις που προβλέπονταν στο άρθρο 65 του κώδικα δήμων και κοινοτήτων που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 και οι οποίες στρέφονταν κατά της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται οι συνδυασμοί των υποψηφίων καθώς και εκείνης με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής. Όπως συνάγεται από τα περαιτέρω αναφερόμενα στην εισηγητική έκθεση του νόμου, σκοπός της πρόβλεψης της δυνατότητας άσκησης ένστασης μόνο κατά της προαναφερθείσας τελικής πράξης της εκλογικής διαδικασίας είναι η απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας εκδίκασης των ασκηθεισών ενστάσεων από όσους θεμελιώνουν σχετικό έννομο συμφέρον, οι οποίοι, επί πλέον, με το νέο νομοθετικό καθεστώς, μπορούν να εξετάσουν τη σκοπιμότητα άσκησης ή μη τέτοιων ενστάσεων λαμβάνοντας υπ' όψιν και το τελικό αποτέλεσμα της οικείας εκλογής. Εξ άλλου, οι τελευταίοι, όπως προκύπτει από τα διαλαμβανόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 47 αλλά και στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3852/2010, διατηρούν πάντως την δυνατότητα προβολής, με την ευκαιρία προσβολής της τελευταίας αναφερθείσας απόφασης, πλημμελειών που τυχόν εμφιλοχώρησαν σε όλα τα προηγούμενα στάδια της εκλογικής διαδικασίας και ειδικότερα, μεταξύ άλλων, στο στάδιο της ανακήρυξης των υποψηφίων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, αν η σχετική ένσταση γίνει δεκτή, τούτο θα έχει ως συνέπεια την ακύρωση της εκλογής και την επανάληψη της ψηφοφορίας μεταξύ των συνδυασμών ή των υποψηφίων που είχαν ή θα έπρεπε να είχαν νόμιμα ανακηρυχθεί (άρθρο 51 παρ. 1 ν. 3852/2010).

9. Επειδή, ενόψει των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, η ανωτέρω διάταξη (άρθρο 47 ν. 3852/2010) δεν μετέβαλε τα όρια του δικαστικού ελέγχου κατά την εκδίκαση της ένστασης κατά της πράξης ανακήρυξης των επιτυχόντων συνδυασμών και των υποψηφίων αυτών, καθόσον και υπό το προϋσχόν του ν. 3852/2010 νομοθετικό καθεστώς, ο ενιστάμενος είχε τη δυνατότητα είτε να στραφεί ευθέως κατά της πράξης ανακήρυξης των υποψηφίων είτε να προσβάλει την πράξη ανακήρυξης των

επιτυχόντων προβάλλοντας πλημμέλειες της πράξης ανακήρυξης των υποψηφίων η νομιμότητα της οποίας ελέγχονταν παρεμπιπτόντως (ΣτΕ 190/2004). Συνεπώς, ναι μεν με την άσκηση της ένστασης κατά της πράξης ανακήρυξης των επιτυχόντων είναι δυνατή η προβολή πλημμελειών της πράξης ανακήρυξης των υποψηφίων, μεταξύ των οποίων και η συνδρομή στο πρόσωπο ανακηρυχθέντος υποψηφίου κωλύματος του άρθρου 18 παρ. 1 περ. στ του ν. 3852/2010, η διαπίστωση όμως τυχόν κωλύματος έχει ως μόνη συνέπεια την ακύρωση της εκλογής του υποψηφίου κατά του οποίου στρέφεται η ένσταση αυτή και την ανακήρυξη του επόμενου, κατά τη σειρά των σταυρών προτίμησης, υποψηφίου του ίδιου συνδυασμού και όχι την ακύρωση της όλης εκλογής (πρβλ. ΣτΕ 1008/2015). Είναι επομένως απορριπτέος ο προβαλλόμενος με το από 26.11.2019 υπόμνημα του αναιρεσείοντος ισχυρισμός, προς επίρρωση του μόνου λόγου αναίρεσης, ότι η διάταξη του άρθρου 47 του ν. 3852/2010 καθιερώνει, σε σχέση με το προϊσχύσαν αυτής νομοθετικό καθεστώς, τη δυνατότητα άσκησης μίας ένστασης κατά της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί και οι υποψήφιοι των συνδυασμών που εξελέγησαν και, επομένως, η ένσταση αυτή επιτρέπει την εξέταση κωλύματος εκλογιμότητας το οποίο ανατρέχει στο χρόνο ανακήρυξης των υποψηφίων συνδυασμών και των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και, ως εκ τούτου, στην περίπτωση που διαπιστωθεί κώλυμα εκλογιμότητας στο πρόσωπο υποψηφίας δημοτικού συμβούλου, συνεπεία του οποίου ο αριθμός των γυναικών υποψηφίων του συνδυασμού υπολείπεται του νομίμου ποσοστού, καθίσταται μη νόμιμη η ανακήρυξη του συνδυασμού αυτού, με αποτέλεσμα την ακύρωση της εκλογής και την επανάληψη της ψηφοφορίας μεταξύ των συνδυασμών και των υποψηφίων που έχουν νομίμως ανακηρυχθεί.

10. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στον αναιρεσείοντα τη δικαστική δαπάνη των αναιρεσιβλήτων, η οποία ανέρχεται σε τετρακόσια εξήντα (460) ευρώ

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 2 Δεκεμβρίου 2019 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 5ης Μαρτίου 2020.

Ο Πρόεδρος του Γ? Τμήματος

Ο Γραμματέας

Δ. Σκαλτσούνης

Ν. Βασιλόπουλος

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με τη σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Γ? Τμήματος

Η Γραμματέας του Γ? Τμήματος

Σ.Τ.